

دانشکده طب سنتی

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی

رساله

جهت دریافت درجه دکترای تخصصی Ph.D. طب سنتی

عنوان

بررسی تاثیر گل‌قند (فرآورده طب سنتی ایران) بر سردرد میگرنی

اساتید راهنما

دکتر مینا موحد

دکتر منصوره تقا

اساتید مشاور

دکتر شمیم صحرانورد

نگارش

دکتر علی محمد مداحیان

چکیده فارسی

عنوان: بررسی اثر فرآورده طب سنتی گلگند بر سردرد میگرنی

مقدمه: یکی از علل شایع مراجعه به مراکز خدمات درمانی، سردرد است. میگرن به عنوان یک سردرد شایع اولیه مزمن و ناتوان‌کننده، سومین اختلال شایع و هفتمین علت ناتوانی در سراسر دنیا به شمار می‌رود. این سردرد است که شیوعی بین ۱۰ تا ۳۳ درصد در زنان و ۵ تا ۱۳/۳ درصد در مردان دارد.

بتابلوکرها، ضد افسردگی‌های سه حلقه‌ای و داروهای ضد تشنج از جمله درمان‌های پیشگیرانه‌ایی هستند که به منظور کاهش شدت و تعداد حملات میگرن مورد استفاده قرار گرفته‌اند، اما عوارضی دارند که قابل انکار نیست. بنابراین همچنان نیاز به ارائه‌ی درمان‌های مؤثر و قوی وجود دارد.

بر اساس منابع طب سنتی، سردردهای مزمن سبب ضعف مغز می‌شوند که این ضعف می‌تواند سبب مقاومت درمانی و عود مکرر می‌شود. از طرف دیگر وجود برخی اختلالات همراه با سردرد نیز مانع پاسخ درمانی مناسب می‌گردد که یکی از مهم‌ترین این اختلالات یبوست است و روانی شکم اولین قدم در درمان سردرد است. از آنجا که در متون طب سنتی گلگند به عنوان یک داروی مؤثر بر سردرد ذکر شده و نیز به دلیل تأثیر آن بر تقویت مغز و لینت شکم در این تحقیق اثر گلگند بر سردرد میگرنی مورد بررسی قرار گرفت. در این پژوهش با مطالعه‌ی منابع طب سنتی ایران، گلگند عسلی (تشکیل‌شده از گل سرخ و عسل) به عنوان یک گزینه مؤثر بر سردرد و ملین و مقوی مغز انتخاب گردید. در طی یک کارآزمایی بالینی قبل و بعد اثربخشی‌اش بر متغیرهای سردرد میگرنی (شدت، مدت و تعداد) بررسی گردید.

روش اجرا: مطالعه به صورت قبل و بعد انجام شد. مدت زمان بررسی شامل دو دوره یک‌و نیم ماهه بود. ابتدا متخصص مغز و اعصاب مبتلایان را از میان افرادی که شرایط احراز میگرن بر اساس معیارهای بین‌المللی سردرد (ویرایش سوم) داشته باشند، انتخاب نمود. مبتلایان پروپرانولول بیست میلی‌گرم را دو بار در روز و در تمام دو دوره قبل و بعد مداخله مصرف کردند و از روز چهارم و ششم پس از ویزیت اولیه، مداخله با گلگند شروع شد. به منظور مقایسه، بیماران در طی دوره قبل و بعد از مداخله، پیامدهای مدت و شدت و تعداد سردرد را در فرم دقیقاً ثبت کردند. گلگند نیز می‌بایست روزانه در دو نوبت استفاده شود، شب‌ها و نیم ساعت قبل از خواب، ده گرم و صبح‌ها و در حالت ناشتا و نیم ساعت قبل از صبحانه، پنج گرم. تعیین دوز و زمان مصرف با مشورت با اساتید طب سنتی در این زمینه تعیین شد. هر بار گلگند می‌بایست با ۱۵۰ سی سی آب ولرم مخلوط شده و میل شود.

متغیرهای مطالعه (مدت، شدت و تعداد دفعات سردرد در هر دوره) در ابتدای مطالعه و در انتهای هر دوره مورد ارزیابی قرار گرفتند.

یافته‌ها: در ابتدا تعداد کل مبتلایانی که وارد طرح شدند، ۷۵ نفر بود و به دلایل مختلفی ریزش داشتند. در پایان، ۱۹ بیمار مداخله را به طور کامل گذراندند که از این میان، ۱۴ نفر زن و ۵ نفر مرد با میانگین سنی ۴۰/۹۴ بودند. نتایج بیانگر کاهش در متوسط تعداد حملات میگرن در گروه دوره بعد است که از نظر آماری معنادار است ($P=0.04$)، ولی بر دو متغیر شدت و مدت سردرد اثر نداشته و از نظر آماری، معنادار نبوده است.

نتیجه‌گیری: گل‌قند می‌تواند برای کاهش تعداد حملات سردرد میگرنی پیشنهاد شود.

واژگان کلیدی: گل‌قند، میگرن، طب سنتی ایران.

Abstract

Title: Effect of Golghand (An Iranian Traditional Medicine Product) on Migraine Headache

Introduction: Headache is a common cause of referring to the health care centers. Migraine is a primary, common, chronic and debilitating headache which is the third most common disorder as well as the seventh highest specific reason of disability throughout the world, with prevalence from 10 to 33% in women and 5 to 13.3% in men.

Beta blockers, antidepressant three cyclic acid drugs and anti-convulsion drugs have been used as abundant preventive treatments to reduce the frequency and severity of migraine attacks. However, their complications are unavoidable. So, effective and potent drugs are still required for the treatment of headache.

Based on Persian medicine texts, chronic headache can lead to weakness of brain which is an important cause of recurrent headache. Inappropriate lifestyle, especially constipation can trigger it and restoring normal bowel movement is the first step in management of headache in Iranian traditional medicine (Persian medicine). Based on PM, Golghand (composed of honey and petals of *Rosa damascena*) was selected as a laxative product. It is a brain tonic and also effective on headache. The effect of Golghand on migraine outcomes such as intensity, duration and frequency was evaluated in a clinical trial study.

Method: The study conducted as before and after clinical trial. This study includes two periods of a month and a half. Neurologist selected patients from those who had eligible migraine criteria according to International Classification of Headache Disorders (ICHD), the third edition. All patients received propranolol 20 mg twice daily during the whole study period. The study had two phases. In the 1st phase, the participants received propranolol for a period of 45 day. In the second phase, (from the 46th day), the intervention was started with Golghand as a supplement and subjects received it in addition to propranolol. Golghand was taken twice daily, 5 g in the morning, 30 min before breakfast and 10 g at night, 30 min before sleep. The dosage and timing of consumption was determined by consulting the experts in the field of traditional medicine. It was mixed with 150 mL lukewarm water and consumed. Study variables (duration, intensity and frequency of headaches per week) were assessed by using a standard questionnaire and VAS scale at baseline and the end of each period.

Results: At first, 75 people who were suffering from headache, referred to the headache center and 19 migraineurs (14 female and 5 male with a mean age of 40.94years), carried out experimental evaluation. Golghand decreased the frequency of migraine (20%, $p=0.04$), but it was not effective in decreasing the duration and severity of the attacks.

Conclusion: Golghand can be suggested in migraine patients for reducing frequency of attacks.

Keywords: Golghand, Migraine, Iranian Traditional medicine.